

Triller:

De vinculo
quo medicina
cum jurispru:
dentia cohae:
ret.

Vitebergae:
1778.

4639
EXERCITATIO
DE
VINCVLO QVO MEDICINA CVM
IVRISPRVDENTIA COHAERET

Q V A M
PATRI SVO VENERABILI
AC CARISSIMO

DANIELI WILHELMO
TRILLERO

PHIL. ET MED. DOCTORI
NATALEM OCTOGESIMVM TERTIVM

FAVSTE REDEVNTEM
CELEBRANTI

D. D. D.

Ka 6212

FILIUS OBSEQVENTISSIMVS
CAROLVS FRIDERICVS TRILLERVS

IVRIS VTRIVSQVE CVLTOR

Vitebergae die X. Februarii A. MDCCLXXVIII.

LITTERIS CAR. CHRIST. DÜRRII

UNIVERSITÄT WÜRZBURG
BIBLIOTHEK

1771

PHYSIKALISCHES INSTITUT
VON

WÜRZBURG

1771

F
n
f
n
c
d
r
q
c
d
g
d
c
n
T
F
fi
ig
pa
li
ti
pa
ru

§. I.

Scribendi ratio.

Ingratus sane, tamque Venerando Patre prorsus indignus filius, forem, si illum diem, qui mihi, Deo Propitio, felicissime illuxit, silentio praeterirem, nec TIBI, DILECTE PATER, animi mei pietatem, reuerentiamque publice significarem. Cuius officii ante annum me immemorem fuisse, quidam existiment. Sed me omni culpa vacuum probare possum. Quaedam enim pro ingenii imbecillitate conscripseram, quae tamen publice edere non poteram, quia prela typographica laboribus vrgebantur constitutis. Hinc hodie in honorem huius diei, mihi laetissimi, ac gratissimi *de vinculo quo medicina cum iurisprudencia cohaeret*, pauca differam. Noli, PATER CARISSIME, audaciam illam aegre ferre, qua aruum plane alienum perarare videor, et grauitati et doctrinae TVAE haud congruas profero quaestiones. Fortassis me quis coeco, de colore iudicanti, similem pronuntiabit, quum artis medicae ignarus, me inter medicos, ceu graculus inter pauones immisceo. Ardua res agitur, nec aliter institutum defendere possum, quam partim quod TE, Medicum inclytum veneror, partim quod, ceu transfuga, scholas Medicorum interdum transii. Interim nihil magis

in votis habeo, quam vt coeptis nostris fauere, atque illa non ingenio, sed animo pio diiudicare velis.

§. 2.

Medici et Icti officium ex eodem deducitur argumento.

Artis salutaris si originem respicimus, illam honorificam, si vtilitatem, maxime necessariam cognoscimus. Licet medici ex aliorum calamitatibus ac doloribus compendium sectari dicantur, vti iam olim PHILEMON dixit:

Ὡς κακῶς ἔχει ἰατρός, ἂν κακῶς μηδεὶς ἔχη.

Quam male habet medicus, si male nullus habet;

illi tamen morbos non produciunt, sed illorum impetus sistunt. Quod si verum esset, de iurisperito quoque valeret, quod ex iracundia ac strepitu fori lucrum speraret, Deumque imploraret, vt lites multiplicentur. Sit procul, a) HOMERVS, de medico sic canit, quod sit ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιός αἰλλῶν, vir prae aliis honorandus, rationem addens: quia sagittas excidit, et mitia medicamenta inspergit. Summo etiam iure medica ars venerabilis habetur. Ex humani enim corporis artificiosissima compositione, Deum esse, liquido et vnice demonstrari posset, si aliis probationibus destitueremur. Habet etiam amoenitates suas, quibus ductus studio illam addiscendi semper flagraui, si naturam, nauseamque expellere potuisssem. Sed nunc Medici et Icti officium
inter

a) Iliad. Lib. 11. v. 514.

inter se comparemus. Medicus amissam in corpore humano sanitatem restituit, praesentemque conseruat; Ictus scelera vlciscendo, amissam reipublicae sanitatem, quae est securitas, restituit, praesentemque, legibus ferendis, constituit, ac praemunit. Ille immedicabile vulnus refecat, ne pars sana ac sincera trahatur, hic facinorosos tollit, ne membra reipublicae adhuc integra, prauo exemplo, ceu contagio infecta, rapiantur. Non minus enim patriae prouidet, quam si eam vulneribus saluaret l. 14. C. de aduoc. diu. iud. Leges quoque medicum arcent, ne quid ante morbum curatum, vel in periculo mortis sibi stipuletur l. 9. C. de Prof. et Med. et Icto pacto de quota litis interdicit, vti l. 5. C. de postul. et lege Cincia cauetur. Lepidum exemplum pacti, a medico cum aegrotò initi, habetur in l. 3. π. de extraord. cognit. qui aegrum compulerat, amittendorum oculorum periculum inferendo, vt sibi possessiones suas venderet. Denique quoque vterque ad omnem culpam tenetur, quia artem profitetur, et medicus, qui *seruum imperite secuerit* conueniendus censetur. l. 7. §. 8. π. ad L. Aquil. Ceterum de medicorum priuilegiis atque immunitatibus legi meretur MENAGIVS in amoen. iur. ciu. cap. 35. seqq.

§. 3.

Quaestiones, an feminae homines? et cur citius pubescant? mouentur.

Hominibus varia iura pro diuerso statu

competere, iuris expediti est. Feminas igitur a masculis partim natura, partim lege discrepare, hoc liquet, ipsas vero ab hominibus separare, bonis moribus ac rationi repugnat. Hinc pro ipsis causam acturus, iniuriam illam acerrime vindicabo, si modo pro patrocinio se gratas exhibeant. Tota vero lis, ac quaesita differentia dimanauit ex l. 38. π. §. 5 de poenis, ubi verba captant: *si mulier aut homo perierit*, quae sibi inuicem opponi, autumant, qua in opinione versatur ipse ^{b)} CUIACIUS quem secutus est ^{c)} WESENBECIUS. Sed res clara est, oppositio enim est alternatiua non aduersatiua. Vox *hominis* interdum ob excellentiam sexus virum notat, sicuti etiam apud veteres occurrit, uti apud AESCHINEM ἀνδρῶνος καὶ γυνῆ legitur. Quid, ipsae leges clarae sunt, e. g. l. 1. π. de V. S. et l. 152. ei. tit. ubi CAIUS, *hominis appellatione*, ait, *tam feminam quam masculum contineri*. Qua iniuria sublata, grauiorem vlturus prodeco. Feminae in iure citius ad pubertatem perueniunt, ac masculi, et veteres eam rationem fingunt, quia *mala herba citius cresceret*, quam refert Accursius ad L. 2. §. 1. C. de his qui ven. aet. impetr. eam vero in odium feminarum esse extortam, quis est qui nesciat. Quae opinio ex notis illis versibus orta:

*Vt lolium segetes crescendo vincit, et alte
Emicat, hortorum carduus inter opes.*

Femina

b) Lib. 6. obs. 21. c) ad L. Corn. de ficariis n. 5.

Femina sic maribus citius confurgit in auras,

Femina non vllum ferre parata modum.

Ni mirum pravae crescunt velocius herbae,

Femina quas inter connumeranda venit.

Sed probabiliores alii amplexi sunt sententias. ^{d)} MACROBIUS dicit: *feminae propter votorum festiuitatem maturius biennio legibus liberantur.* Verior tamen videtur ratio, quod vir diutius excolendus, tardius ad perfectionem perueniret. In feminis enim viridior aetasprehenditur, immo ipsis parum nocet et prodest, quod citius pubescant, et maiorenes fiant, cum sub perpetua cura sunt et nihil per se peragere possunt.

§. 4.

Quid de Hermaphroditis sit sentiendum.

Homines in iure diuiduntur in masculos, feminas et Hermaphroditos. Quid per ipsos intelligatur, hoc statim compositio verbi indicat, quod deriuatur ab Ἑρμῆς, i. e. Mercurius, et Ἀφροδίτη, i. e. Venus. Fabulam, vnde orti esse dicantur, satis describit ^{e)} OVIDIUS, qui inter alia haec canit:

Nec duo sunt, et forma duplex; nec femina dici,

Nec puer ut possint, neutrumque et utrumque videntur.

Hinc etiam Mercurius in antiquis marmoribus mox tanquam mas, mox tanquam femina pingitur, pariterque Venus sic spectatur. Sed nunc videamus, an reuera sint Hermaphroditi.

d) In Somn. Scipion. L. 1. c. 5.

e) L. 4. met. v. 378.

Veteres eorum mentionem fecerunt, vt ^{f)} PLINIVS qui, *gignuntur*, ait, *homines utriusque sexus, quos Hermaphroditos vocamus*, inde poetae de iis ita cecinere:

In quo Mercurii facies, Venerisque videtur,

Nec vir nec virgo est, hermaphroditus homo est.

Quamuis vero antiqui scriptores illorum meminissent, fuere tamen nonnulli, qui illos commentitios putarent. Media sententia est tutissima ab Hallero, nuper cum immortalis laude mortuo, accurate tractata, T. 1. commentariorum Gottingensium. Omnis enim defectus atque excessus in credendo periculofus est. Non omnes natura tales sunt, quales esse videntur. Genitalia interdum ita nos decipere possunt, vt vtrumque sexum oculis sistant, licet modo vnus reuera deprehendatur, si inspectio a medico sagaciore instituatur. Et ita explicandum esse locum censeo, a ^{g)} GELLIO adductum, in quo exempla affert feminarum, quae in mares mutatae, illaque non fabulosa esse asserit. Recentiora quaedam addunt exempla Montagnius in *Essais* 1. 20. et Leibniti-
us in otio Hannouerano p. 432. Sed talem mutationem feminae in marem nemo sibi fingere potest, nisi centauros fuisse, sibi persuadeat. Potius probabile est, memoratas feminas statim mares exstitisse, et tantum prima aetate sexum femininum prae se tulisse, qui succedente tempore in masculinum desierit.

Sed

f) in hist. nat. L. VII. c. 3. g) Noct. art. Lib. 9. cap. 4

Sed alia ardua mouenda est quaestio, an hermaphroditus in vtroque sexu valeat, quod plerumque negatur. Per rei naturam hoc fieri non posse experientia medicorum statuitur, et vere obtinere nequit, nisi nobis monstrum praeter naturam comminiscamur. Hinc semper in vno tantum sexu praevalent, cuius iure etiam fruuntur teste ^{h)} VLPIANO, *puto*, inquit, *eius sexum aestimandum qui in eo praeualet.* cf. hac de re ALBERTI in iurispd. med. cap. 2. §. 32. Sed quid? an hermaphroditus in feudo succedere possit, est quaestio a DD. ultro citro agitata. Alii aiunt, si sexus masculinus praeualeat, alii negant, nixi iure Prou. Sax. L. 1. Art. 4. quem textum tamen illi, qui successionem statuunt, de ostentis interpretantur, quod vox *all;* uel significaret.

§. 5.

Quando partus legitimus censeatur.

Pater est ille, quem nuptiae monstrant, licet saepe personam patris falso sustineat. Sed de hoc casu non loquimur, verum potius de illo, quando pater vel absens vel mortuus fuit, et deinde partus superuenit, de quo dubitatur, an legitimus sit, nec ne. Grauiissima tunc lis imminere potest, quae ratione successionis oritur. Sed nec leges, nec prisci Medici de iusto tempore vestigium, quod ingrediamur, reliquerunt. HIPPOCRATIS effato

h) 1. 10. π. de stat. hom.

nititur l. 12. π. de stat. hom. vbi PAVLVVS septimo mense nasci perfectum partum contendit. Interim tamen etiam legitimus habetur, qui initio septimi mensis edebatur arg. l. 3. §. 12. π. de suis et leg. licet PAVLVVS in recept. sent. Lib. 4. t. 9. septimum mensem plenum requirat. *septimo mense*, refert, *natus* (ἐπτάμηνος) *matri prodest*; statimque rationem suggerit, ob quam veteres septimo mensi, non vero octauo inhaeserint, ita pergit: *ratio enim Pythagoraei numeri hoc videtur admittere, ut aut septimo pleno aut decimo mense partus maturior videatur*. Constat numerum septenarium apud veteres fuisse mysticum, ac sanctum. Praeterea in sacrificiis plerumque numerus impar erat solennis, ac religiosus, teste ⁱ⁾ VIRGILIO:

— — *numero Deus impare gaudet.*

Interim diuersa natiuitatis tempora recenset ^{k)} GELLIVS sequenti modo: *gigni, ait, hominem septimo rarer, nunquam octauo, saepe nono, saepius numero decimo, qui vltimus numerus probatur in l. 3. §. 11. π. de suis et leg. her. et l. 29. pr. π. de lib. et posth. vbi nepotes ex filio defuncto decem mensibus proximis nati, heredes scribuntur*. Hinc etiam olim viduae maritos per decem menses lugebant, quod testantur PAVLVVS in rec. sent. L. 1. tit. 21. ^{l)} SENECA, atque ^{m)} OVIDIVS

Quod

^{z)} Ecl. 8. v. 75. vid. etiam de numeri septenarii mysteriis VARRO apud GELLIVM Lib. 3. c. 10.

^{k)} Lib. 3. c. 16. ^{l)} in consolat. ad Heluiam cap. 16.

^{m)} Factor. 1. v. 38.

Quod satis est utero matris dum prodeat infans

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Per totidem menses a funere coniugis uxor

Sustinet in vidua tristitia signa domo.

post quod tempus vidua ad secunda vota transire poterat, et I. LIPSIVS in not. 192. ad loc. cit. SENECAE rationem praebet: quia id tempus legitimae partionis, ne proles incerta esset aut sanguis confusus. Ad sunt quoque exempla, quibus partus vndecimestris legitimus declaratur, vti ex Nouella 39. cap. 2. ⁿ⁾ ARISTOTELE M. ^{o)} VARRONE, aliisque patet, duodecimestris etiam a Cl. LEYSERO approbatur in Disp. de partu duodecimestri legali, et Gracchum dictum volunt a gerendo, quod mater eius duodecim menses eum utero gesterit. Immo ^{p)} PLINIUS narrat, matrem partum tredecim menses tulisse, cui etiam Praetor bona addixit, quia nullum certum tempus pariendi statutum ipsi videretur. Apud nos tamen, licet non sit in potestate mulieris, quando pariat, quia naturae diuersae, partus legitimus est, qui editur mense nono, nisi causae emergant, quae partum mox maturare, mox diutius retinere possint, quod morbus vel dolor efficere solet. Possem adhuc addere, quando partus animatus vel poculo abortionis abactus dicatur, sed partim chartae

ⁿ⁾ In hist. animal. Lib. 7. cap 4.

^{o)} Apud GELLIVM loc cit.

^{p)} In hist. nat. Lib. 7. c. 5. vbi plura habet exempla.

chartae angustia, partim quia in alienum campum via deflexi, latius exspatiari prohibet.

§. 6.

Medici in negotiis civilibus adhibetur auctoritas.

In iure certi existant tituli, a Medico optime explicandi. Inter quos ille de Aedilitio edicto in primis vocandus erit, ubi de *redhibitione* agitur. *Redhibitum* sec. FESTVM est *redditum: cum qui dedit idem rursus coactus est habere id, quod ante habuit.* Primo Icti distinguunt inter *vitium* et *morbum*, qua de re ^{g)} GELLIVS veterum opiniones fusius recenset, vitium nimirum esse perpetuum, morbum cum accessu discessuque fieri, cui adspirat Modestinus in l. 101. π. de V. S. *morbus*, inquit, *est temporalis corporis imbecillitas, vitium vero perpetuum impedimentum.* Pari ratione morbus simpliciter positus, secernitur a morbo *fontico* arg. l. 4. §. 5. π. de aed. edict. qui cuique rei nocere dicitur l. 113. π. de V. S. Sub illo enim intelligebant morbum grauem, ac violentum, qui a necessitate in iudicio comparandi liberabat, hinc non leuis febricula excusabat. Recte ^{r)} MENAGIVS: *morbus fonticus*, inquit, *dicitur est non ab eo, quod vim nocendi, sed quod iustam legitimamque causam afferat, ut ne quis in iudicio fisci possit.* Legibus quoque XII. Tabb. sancitum fuit, si morbus, acuitas, vitiumue erat, qui in ius vocabit, iumentum dato, ubi tamen ^{s)} GELLIVS probe annotat, *morbum* in hac

g) L. 4. c. 2. r) In amoen. iur. c. 30. p. 353: s) L. 20. c. 1.

hac lege non esse intelligendum grauem, sed
 qui corpus leuiter tantum afficeret. Hoc et-
 iam humanitati Romanorum non respondis-
 set, si aegrum morbo acutissimo correptum,
 in ius, moribundum quasi, rapuissent. Sed
 haec de morbo sufficient. Quid vitium pro-
 prie fuerit, Doctoribus non vna eademque est
 sententia. Leuissimo meo iudicio, illud
 fuisse puto, quando ratione corporis membro-
 rum mutilatio ac deprauatio, ratione animi
 vero sensuum defectus deprehendebatur, ita
 vt res emta speratum vsu praestare non pos-
 set. Interim *vitiosus* et *morbosus* in iure pro
 synonymis habentur. Mutus enim in l. 9. de
 aed. ed. *morbosus* dicitur, cum *vitio* linguae non
 morbo laborare videatur. VLPIANVS in l.
 1. §. 9. cit. tit. vitia animi recenset, e. g. si ser-
 uus fanaticus iracundus fuerit, et simul per
vitia corporis morbos intelligit. Veteres ta-
 men Icti redhibitionem indistincte non con-
 cedebant, sed tunc demum, si vitium esset,
 quod non ex negligentia, sed ex malo natu-
 rae habitu oriretur. Exemplum exstat in l.
 12. §. 4. π. cit. t. vbi de seruo sermo est, gra-
 ueolentia oris laborante, et Ictus bene distin-
 guit, an ex illuue oris, vel ex vitio iecoris
 vel pulmonum hoc acciderit, et tunc venditor
 seruum retro accipere debebat. Vitium enim
 tale vix sanari potest, si ulcus in hepate, seu
 pulmonibus versatur, quod illum foedum odo-
 rem efficit. Alium casum exhibet l. 14. §. 4.
 π. ci.

π. ei. tit. qui loquitur de seruo, (sit venia ver-
bis) in lecto mingente. Redhibitioni pariter
locus non dabatur, si ex pigritia surgendi hoc
fieret, nisi vitium in ipsa vesica lateret, quod
accidit, quando illius muscoli ac nerui nimis
sunt relaxati. Sed haec omnia, licet seruos
romanos non habeamus, vtiliter tamen appli-
cari possunt ad matrimonia, quippe quae, ob
talia vitia rescindi, vel saltem separationem
operari possunt.

§. 7.

Quatenus Medicus in homicidio poenam definiat.

Vbi definit in hac causa, Medicus, ibi in-
cipit Ictus. Medicus enim in homicidio cor-
pus delicti certum reddere, atque inquirere
debet, num occisus praecise ex illo vulnere
succubuerit. Si ille, num sit mortiferum vul-
nus, dubitat, poena nunquam in occisorem
capitalis statui potest, quia in criminalibus
probationes luce meridiana clariores requi-
runtur, nam semel vita amissa, Praetor dene-
gat restitutionem in integrum. Hinc vulnera
diuiduntur in *absolute*, et per *accidens*, lethalia.
Priorum ipse meminit HIPPOCRATES Aph.
18. sect. 6. qualia sunt cordi inflicta, quae,
teste OVIDIO, ipse Epidaurius sanare non
potest. Posteriora inopinato euentu, non
per se, lethalia fiunt, si vel Medicus sero ar-
cessitus, et haemorrhagia lethalis infecuta fue-
rit, vel in ipsa curatione quid omittitur, quod
probat ex l. 8. pr. π. ad L. Aquil. qua medi-
cus

cus accusatur, qui initio bene secuerit, sed deinde curationem reliquit, ut aeger non ex illo ipso vulnere, sed ex negligentia in curando adhibita, naturae cederet. Leges expresse partim ad *inscientiam* medici, si quis mortuus esset, respiciunt, ut monet l. 52. pr. π . ei. tit. partim ad ipsius *imprudentiam*, si mala medicamenta, e. g. venena aegro propinauit, de quo casu sancit l. 7. §. 6. π . cit. tit. Interim lethalitas vulneris certa fieri nequit, nisi sectio legalis instituat. Quam tamen sectionem, atque cadaueris inspectionem Cl. *) WERNHER tunc necessariam non putat, si quis statim, Vulnere accepto, decederet. Cautius vero omnino est, si adhibeatur, quia eo momento, quo quis, vulnere percussus, animam effluit, alia causa mortis superuenire potest, e. g. apoplexia, ut reuera, non ex vulnere, sed quia alia causa accessit, vulneratus exspiraret. Optandum esset, quoties quis inopinata morte raperetur, ut cadauer inspiceretur, praesertim si indicia adsunt, illud violento modo vel veneno sublatum fuisse. Hinc debent adhuc pauca de indicii veneficii, atque infanticidii proferre. Quatenus tumor ventris, lac in mamillis, quod ipse **) HIPPOCRATES sub certo respectu etiam in virginibus statuit, indicia sint fallacia; quatenus pulmonum experimentum pro certo haberi possit, haec omnia, inquam, copiosius sunt ponderata in Medicina

*) P. 3. Obs. 152.

**) Aph. 39. Sect. V.

dicina forensi. Quam ut quilibet, Themidi addidit, summo studio addiscat, non solum utile, sed necessarium erit. Iudex enim, si medicus quid omisit, vitium emendare potest, actuarius vero qui in sectione legali registraturam conficit, inaudita nec recepta verba in eam non inferet, si terminis technicis adfuetus erit.

§. 8.

Instituti applicatio.

TIBI ingenii mei conatus qualescunque, PATER CARISSIME, non ingratos esse, certo persuadere mihi possum. TV enim iurisprudentiae elegantiori maximopere faues, TIBI que leges, quas Corpus iuris continet sic notae sunt, ut aliquis legum peritum TE data opera credat. Probasti TVAM in iure dexteritatem in explicanda lege difficillima de *publicanis* et *vectig.* cuius alteram partem orbis litteratus tam cupide expectabit, quam grata mente agnoscet. Sed nunc me ad id conuertam, quam ob causam TIBI has ingenii primitias dedicavi, quas laetitiae meae testes sistam. Deum ter O. M. sancte, animoque ad gratias agendas intime permoto, veneror. Viuis adhuc, et diem laetus celebras, quo ante octoginta tres annos, hoc fuisti mundi theatrum contemplatus. Iustissima hodie mentem pertentant gaudia, et vota, pro salute TVA nuncupanda, sanctissima: ut dies facpius nobis exoptatus, TIBI faustus ac sine nube serenus redeat. Addat TIBI Numinis gratia annos, qui, HALLERO TVO, placida quidem sed orbi litterario semper nimis maturata morte erepti sunt. Vixit, et tamen adhuc viuit, Eiusque memoria aere perennior erit. TV vero diu artis TVAE dignitatem extento vitae spatio tuere, ut gentis TVAE incolumitatem, academiae, TVO nomine insignis, decus, ac literarum ornamenta quam longissime propages.

Ka 6212

us,
fa-
vi-
ne
ota
re-

ER
ni-
ori
is
FE
ri-
et
u-
ed
si
e-
ad
is
ta
is.
a,
e-
e-
ni,
io
et
or
i-
a-
m

ULB Halle

3

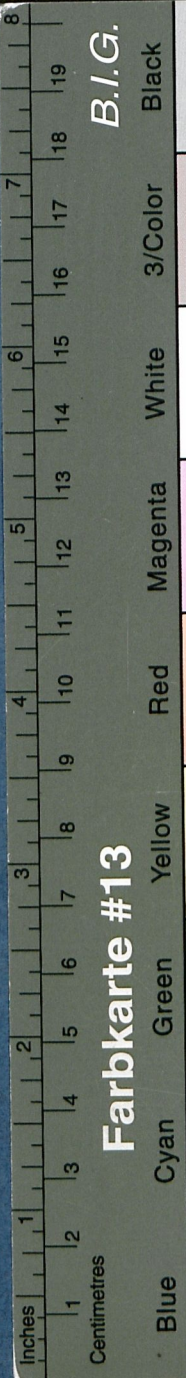
006 663 508

~ 278

B.I.G.

Farbkarte #13

EXERCITATIO
 DE
 VINCVLO QVO MEDICINA CVM
 IVRISPRVDENTIA COHAERET
 Q V A M
 PATRI SVO VENERABILI
 AC CARISSIMO
 DANIELI WILHELMO
 TRILLERO
 PHIL. ET MED. DOCTORI
 NATALEM OCTOGESIMVM TERTIVM
 FAVSTE REDEVNTEM
 CELEBRANTI
 D. D. D.
 FILIVS OBLQVENTISSIMVS
 CAROLVS FRIDERICVS TRILLERVS
 IVRIS VTRIVSQUE CVLTOR

Ka 6212

Vitebergae die X. Februarii A. MDCCLXXVIII.

LITTERIS CAR. CHRIST. DÜRRH

